

TARTALOM

Köszönetnyilvánítás	9
Bevezetés	11
A kutatás paradigmái	13
Strukturális kérdések	21
Levéltári források a budai családi élethez	23
A leányok és a betűvetés tudománya	28
Női műveltség	32
„Buda a legnevezetesebb hely Magyarországon” – letelepedés és válságok	34
„S a város képe Trójának volt a mása”	34
Az új lakosok első hulláma: szerencsevadászok, ügyeskedők ...	37
Az első polgárok	39
Családok egzisztenciális válsághelyzetben	43
Családi életterek	47
A családról alkotott uralkodó elképzelések – a patriarchális modell	50
Párválasztás, házasság a német kultúrkör városaiban	54
Észérvek vagy érzelmek?	55
Jó házasság, szerelem és szexualitás	57
A házasságra készülő budai leány	62
A szülők kötelességei	62
Szülők és leányaik	63
Hozomány és a stafírun g nélkül nincs házasság	65
A szolgálat – felkészülés a feleség szerepére	66
Párválasztás, jegyesség, esküvő Budán	70
Céhes „romantika”	70
Házasságközvetítés vétőjoggal	73
Házassági ígéret, házasság előtti nemi élet	75
A családi élet alapidokumentuma, a házassági szerződés	79
Esküvő és lakodalom	81
„Kedves társam, aki mindig jól bánt velem” – a jó házasság	84
Az újraházasodás motivációi	87
A feleség mint megbízható hitelező	88
Házasságkötés a gyermekek érdekében	89
Az itáliai kereskedőcsaládok örökségmentő stratégiája	92

„Mulier imperiosa” – Eva Elisabetha három (mostoha)családja	96
Az idős tanácsos fiatal rabnője	96
A mostohafiú becsülete	101
Eva Elisabetha harmadik családja	105
Családi játszmák	107
A család mint gazdasági egység	109
Házassági vagyoni jog	109
A városi háztartás	110
Városi „nagyasszonyok”	112
Élettárs, üzlettárs, munkatárs – céhes háztartások	116
Családfenntartó asszonyok	119
Házastársak a hatóságok és a város előtt	125
Férj és feleség a magisztrátus előtt	125
A férjet helyettesítő feleség a felettes hatóságok előtt	128
A nyílt színi házastársi vitától a törvényes különélésig	135
A férj fenytető hatalma	135
Erkölc és paráznaság	140
Házasságtörők a törvény előtt	143
Valláskülönbség mint ürügy a normasértésre	145
A házasság vége – a törvényes különélés	146
A javíthatatlan agresszor férj	149
Egy botrányos házasság és következményei	152
Bűnös vagy áldozat?	152
Tanácsos leányából szegény halászné	155
Változatok az özvegyiségre	158
Az özvegy férfi és az özvegyasszony	158
Az egyház az asszonyok özvegyiségéről	161
„Állítólag minden bíró az özvegyek és az árvák atyja”	163
„Nem lesz nyugtod tőlem ezen a földön” – vetélkedés a tabáni kísértet hagyatékáért	167
Özvegyasszony kisgyermekkel	171
Özvegyasszony mostohagyermekkel	172
Két világ határán – az önálló polgárözvegy	173
Áthidaló szerep? – A céhes özvegy	176
A városi társadalom mint hálózatok szövetsége	180
A közös etnikai gyökerek összetartó ereje	182
Szomszédtság, kegyes testvériség	185
Horizontális családi hálózatok: testvérek, sógorok és sógornők	187
Az özvegy és a sógorok	189
Az összetartó Bösinger rokonság	193
„A halálíg hű sógor” és jóakarató mostohaapa – a harmadik Bösinger	198

Teljes árvaság – idősebb testvérrel	201
Katharina asszony árva féltestvérei	202
A Hochenwarter gyermekek hivatali árvasága	204
A tartósan segítségre szoruló testvér	208
A város elidegenít? – Összefogás, keresztény könyörületesség, felebaráti szeretet, női szolidaritás	210
Női szolidaritás	211
A nevelt gyermek	214
Élet a hagyományos családi kereteken kívül – a társadalom peremén . . .	217
Vadházasság és házasságon kívüli gyermek	217
Bigámia	220
A nők és a szegénység	223
Az özvegypolgárné útja a városi kórházba	225
Városi névtelenek: az utcai szegények és a szegényház lakói . . .	228
Katonafeleségek	230
„Gyanús életű nők”	234
A háború áldozatai – hadifogolyból csecsemőgyilkos prostituált	238
Zárszó: „De ki tudott megítélni belső tartalmában egy családot?”	242
Források	248
Levéltári források	248
Nyomtatott források	249
Online forrás	250
Hivatkozott szakirodalom	251
Online szakirodalom	259
Függelék	261
Buda város tanácsülési jegyzőkönyvei (BFL IV.1002.a.)	261
Személynévmutató	279
Helynévmutató	288
Illusztrációk jegyzéke	291

